

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie IX./2023
Senát IV

Nález:

spisová značka	IV. ÚS 121/2023
populárny názov	Rozšírenie rozsahu dovolania
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	05.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Ak bol najvyšší súd toho názoru, že procesný postup predstavuje neakceptovateľné rozšírenie rozsahu dovolania v zmysle § 430 CSP, mal tento právny záver uviesť v odôvodnení rozsudku a následne tento právny záver zrozumiteľne a preskúmateľne odôvodniť. Obdobne ak sa domnieval, že iné procesné právne normy neumožňujú dodatočne odstrániť nejasnosti, resp. nepresnosti dovolania, resp. dovolacích otázok spôsobom, ktorý zvolil sťažovateľ, s dôsledkom, že tieto dovolacie otázky úplne vylúči z dovolacieho prieskumu, bolo jeho povinnosťou tieto právne úvahy uviesť v odôvodnení napadnutého rozsudku, keďže ide o podstatnú a relevantnú argumentáciu, keďže sa priamo a bezprostredne týka predmetu dovolacieho konania, resp. vymedzenia a limitácie dovolacieho prieskumu.
skutkový stav a základné fakty	Žalobca sa žalobou doručenou okresnému súdu domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou a po zmene žaloby aj náhrady mzdy od 1. marca 2003 do doby, keď mu bude umožnený výkon práce. Okresný súd prvým rozsudkom z 18. februára 2010 žalobu zamietol, pričom konštatoval splnenie podmienok platnosti výpovede. Krajský súd uznesením z 27. apríla 2011 tento prvý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu nedostatočného preskúmania splnenia hmotnoprávných podmienok výpovede. Okresný súd rozsudkom z 24. novembra 2011 opätovne žalobu zamietol, teraz z dôvodu oneskoreného podania žaloby po uplynutí prekluzívnej lehoty dvoch mesiacov v zmysle § 77 Zákonníka práce. Krajský súd uznesením zo 14. marca 2012 tento druhý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Najvyšší súd uznesením z 18. februára 2014 uznesenie krajského súdu zo 14. marca 2012 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie vzhľadom na nedostatočné odôvodnenie uvedeného uznesenia. Krajský súd uznesením z 18. februára 2015 rozsudok z 24. novembra 2011 opätovne zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z rovnakého

	<p>dôvodu (včasnosť podania žaloby).</p> <p>Okresný súd rozsudkom z 11. februára 2016 určil, že skončenie pracovného pomeru výpoveďou je neplatné a pracovný pomer medzi žalobcom a sťažovateľom trvá, zamietol návrh sťažovateľa na rozhodnutie o tom, že pracovný pomer medzi sťažovateľom a žalobcom končí, keďže nemožno od sťažovateľa spravodlivo požadovať, aby žalobcu naďalej zamestnával a zamietol žalobu v časti uplatneného nároku na náhradu mzdy. Krajský súd rozsudkom z 29. novembra 2017 potvrdil výrok rozsudku z 11. februára 2016 o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru, zrušil výrok v časti zamietnutej žaloby o náhradu mzdy a odmietol odvolanie intervenienta na strane žalobcu.</p> <p>Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie proti potvrdzujúcemu výroku o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru a proti zrušujúcemu výroku týkajúcemu sa zamietnutia žaloby v časti náhrady mzdy. Najvyšší súd uznesením z 27. júna 2019 dovolanie sťažovateľa odmietol z dôvodu, že sťažovateľ nevymedzil dovolacie dôvody spôsobom podľa § 421 ods. 1 písm. b) a § 431 až § 435 CSP.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Najvyšší súd v napadnutom rozsudku poukázal na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 33/2020 z 24. novembra 2020, pričom uviedol, že „vo vzťahu k otázkam 2. a 3., ktoré dovolateľka uviedla, ústavný súd zhodne s najvyšším súdom konštatoval, že tieto otázky neboli vymedzené spôsobom vyplývajúcim z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP... za daného stavu veci je tak predmetom konania pred dovolacím súdom dovolanie dovolateľky (žalovanej) smerujúce proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2017 sp. zn. 2 Co/138/2016 v zmysle ktorého je zrejماً námietka vyplývajúca z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vzťahujúca sa k otázke 1/...“. Na tomto základe potom najvyšší súd neskúmal dovolacie otázky 2 a 3.</p> <p>Ústavný súd v náleze č. k. II. ÚS 33/2020 z 24. novembra 2020 k uvedeným dovolacím otázkam pritom uviedol:</p> <p><i>„72. Otázka 2 (ako sa zdá) v podstate spochybňuje právny záver krajského súdu, podľa ktorého organizačná zmena uskutočnená sťažovateľkou bola vlastne iba simulovaná.</i></p> <p><i>73. Otázka 3 (ako sa zdá) smeruje k potvrdeniu záveru sťažovateľky, podľa ktorého ňou vykonaná organizačná zmena spĺňa zákonné podmienky ustanovenia § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce.</i></p> <p><i>74. Najvyšší súd vo vzťahu k otázke 2 (obdobne ako vo vzťahu k otázke 1) uviedol, že krajský súd ju osobitne neriešil, pretože sťažovateľka ju nenastolila v odvolacom konaní, a že preto nejde o otázku, od ktorej riešenia by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Vo vzťahu k otázke 3 najvyšší súd uviedol, že túto krajský súd síce riešil, ale sťažovateľka ju nevymedzila, resp. nekonkretizovala zákonným spôsobom, keďže neuviedla vlastný právny názor na jej riešenie a na to, v čom má nesprávnosť, resp. nezákonnosť riešenia zo strany krajského súdu spočívať.</i></p> <p><i>75. Ústavný súd už v uznesení č. k. II. ÚS 33/2020-45 z 23. januára 2020 (ktorým ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie) v súvislosti s otázkou 2 a otázkou 3 konštatoval, že pri ich formulovaní poukazovala sťažovateľka na body 3.4.1, resp. 3.4.2 dovolania, hoci v skutočnosti v dovolaní z 19. marca 2018 sa takto číselne označené body vôbec nenachádzajú. Stalo sa tak v poznámkach uvedených v zátvorke v rámci citácie textu otázky 2 a otázky 3 [pozri bod 18 písm. b) a c) uznesenia č. k. II. ÚS 33/2020-45 z 23. januára 2020, resp. bod 18 písm. b) a c) tohto nálezu]. Sťažovateľka sa k týmto faktickým pripomienkam ústavného súdu nijako nevyjadřila, resp. sa proti nim neohradila.</i></p> <p><i>76. Za daného stavu ústavný súd bez toho, aby analyzoval oprávnenosť dôvodov, pre ktoré sa najvyšší súd odmietol otázkou 2 a otázkou 3 vecne zaoberať,</i></p>

konštatuje, že formulácia otázky 2 a otázky 3 uvedená v dovolaní nie je dostatočne jasná a jednoznačná z dôvodu, že odkazuje na také číselne označené body dovolania, ktoré sa v ňom v skutočnosti nenachádzajú.

77. Za uvedeného stavu sa dá dospieť k záveru zhodnému so záverom najvyššieho súdu, podľa ktorého otázka 2 a otázka 3 neboli v dovolaní vymedzené spôsobom vyplývajúcim z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (i keď sa tento záver opiera o iné skutočnosti, než na aké poukazuje najvyšší súd).“

Vychádzajúc z odôvodnenia nálezu č. k. II. ÚS 33/2020, možno akceptovať konštatovanie najvyššieho súdu v tom, že aj ústavný súd dospel k záveru, že dovolacie otázky 2 a 3 neboli vymedzené spôsobom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v každom prípade je tiež nepochybné, že ústavný súd dospel k tomuto záveru na základe iných skutočností, resp. z iných dôvodov, ako to vymedzil najvyšší súd v uznesení č. k. 2 Cdo 171/2018 z 27. júna 2019. Ústavný súd k svojmu právnomu záveru dospel na tom základe, že „formulácia otázky 2 a otázky 3... odkazuje na také číselne označené body dovolania, ktoré sa v ňom v skutočnosti nenachádzajú“.

Sťažovateľ právny záver ústavného súdu v náleze sp. zn. II. ÚS 33/2020 interpretoval tak, že dovolacie otázky 2 a 3 nie sú dostatočne jasné a jednoznačné pre chybu v písaní, preto v následnom konaní najvyššieho súdu (v napadnutom konaní) opravil uvedené chyby v písaní svojím podaním z 11. mája 2021 tak, že čísla 3.4.1 a 3.4.2 opravil na čísla 3.3.1 a 3.3.2. Sťažovateľ v tomto kontexte v ústavnej sťažnosti namietal, že uvedené chyby v písaní predstavujú celkom zrejmu nesprávnosť, zo znenia predmetných bodov 3.3.2 a 3.3.3 je nepochybné, na aké body sťažovateľ odkazoval, čo vyplýva aj z použitých zadefinovaných pojmov začínajúcich veľkým písmenom („Konanie Žalovaného“, „Organizačná zmena“), pričom tieto pojmy sú zadefinované v bodoch 3.3.1 a 3.3.2 dovolania.

Najvyšší súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že dovolacími otázkami 2 a 3 sa nemohol zaoberať vzhľadom na § 430 CSP. Sťažovateľ v replike namietal, že odkaz na § 430 CSP neobstoí, keďže svojím podaním nerozširoval rozsah dovolania, ale len opravoval chybu v písaní, preto najvyššiemu súdu nič nebránilo posúdiť aj otázky 2 a 3.

Najvyšší súd v napadnutom rozsudku nespomenul doručenie podania sťažovateľa z 11. mája 2021, neuviedol jeho obsah a taktiež nijakým spôsobom nehodnotil jeho účinky, resp. jeho spôsobilosť odstrániť nejasnosť a neurčitosť dovolacích otázok 2 a 3. Ústavný súd dospel k záveru, že týmto postupom najvyšší súd zaťažil napadnutý rozsudok vadou nepreskúmateľnosti a absenciou riadneho odôvodnenia v rozsahu a intenzite, ktoré majú ústavnoprávny rozmer.

Je nepochybné, že podanie sťažovateľa smerovalo k odstráneniu chyby v písaní, resp. inej zrejmej nesprávnosti v dovolaní, resp. v znení druhej a tretej dovolacej otázky, pričom zo strany sťažovateľa išlo o priamu reakciu na právny záver ústavného súdu v náleze sp. zn. II. ÚS 33/2020. Ak v kontexte týchto skutočností najvyšší súd formuloval právny záver, že predmetom dovolacieho prieskumu je len dovolacia otázka 1 s tým, že dovolacie otázky 2 a 3 nie sú vymedzené v súlade s § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ide o právny záver arbitrárny a nepreskúmateľný, preto je ústavne neakceptovateľný. Ak bol najvyšší súd toho názoru, že uvedený procesný postup predstavuje neakceptovateľné rozšírenie rozsahu dovolania v zmysle § 430 CSP (tak, ako to indikoval vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti), mal tento právny záver uviesť v odôvodnení napadnutého rozsudku a následne tento právny záver zrozumiteľne a preskúmateľne odôvodniť. Obdobne ak sa domnieval, že iné procesné právne normy neumožňujú dodatočne odstrániť nejasnosti, resp. nepresnosti dovolania, resp. dovolacích otázok spôsobom, ktorý zvolil sťažovateľ, s dôsledkom, že tieto dovolacie otázky úplne vylúči z dovolacieho prieskumu, bolo jeho povinnosťou

	<p>tieto právne úvahy uviesť v odôvodnení napadnutého rozsudku, keďže ide o podstatnú a relevantnú argumentáciu, keďže sa priamo a bezprostredne týka predmetu dovolacieho konania, resp. vymedzenia a limitácie dovolacieho prieskumu. S touto povinnosťou najvyššieho súdu koreluje právo sťažovateľa na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, resp. jeho právo dostať primerane odôvodnenú odpoveď na podstatné a relevantné skutočnosti rámcujúce jeho právnu vec.</p> <p>Vzhľadom na uvedené je potrebné napadnutý rozsudok o zamietnutí dovolania sťažovateľa považovať za zjavne neodôvodnený a arbitráry, a tak za ústavne neakceptovateľný.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že rozsudkom najvyššieho súdu z 28. júla 2022 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>práca, pracovný pomer-neplatnosť rozviazania práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces dovolanie-dovolacie dôvody dovolacie dôvody-nesprávne právne posúdenie</p>

spisová značka	IV. ÚS 260/2023
populárny názov	Odôvodnenie rozhodnutia
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	05.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2</p>
analytická právna veta	<p>Odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorému chýba akékoľvek vysporiadanie sa s argumentáciou strany v konaní, nenapĺňa atribúty rozhodnutia spravodlivého a presvedčivého, teda takého, ktoré by bolo možné považovať za rozhodnutie zabezpečujúce spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov v konaní. Napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorý nereflektuje na argumentáciu sťažovateľky, ktorou odôvodňovala prípustnosť a dôvodnosť dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, došlo k ústavne neakceptovateľnému zamedzeniu prístupu sťažovateľky k dovolaniu.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka vystupovala v konaní vedenom okresným súdom v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa žalobca domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou. Žalobe žalobcu okresný súd rozsudkom z 1. júla 2019 vyhovel a určil, že výpoveď z pracovného pomeru daná žalovanou listom z 19. júna 2017 je neplatná. Žalobca vykonával u žalovanej funkciu konateľa a súčasne aj funkciu generálneho manažéra.</p> <p>Na odvolanie bol rozsudok okresného súdu z 1. júla 2019 potvrdený rozsudkom krajského súdu zo 6. augusta 2020.</p>

	<p>Dovolanie proti rozsudku krajského súdu zo 6. augusta 2020 bolo napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu zamietnuté.</p> <p>Sťažovateľka predostiera dve zásadné námietky atakujúce formalizmus v prístupe k požiadavkám na vymedzenie dovolacej právnej otázky, ako aj nezaoberanie sa vymedzenými dovolacími právnymi otázkami (prvá námietka) a nerefektovanie na porušenie pravidiel o dôkaznej povinnosti a dôkaznom bremene v rámci vady zmätočnosti (druhá námietka).</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Sťažovateľka argumentuje, že v jej veci konajúce súdy sa v otázke výkonu funkcie štatutárneho orgánu v pracovnom pomere odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe R 48/1999 a zároveň pokiaľ ide o posúdenie vzťahu člena štatutárneho orgánu a obchodnej spoločnosti, povahu jeho činnosti a povahu činnosti generálneho manažéra, pokiaľ je upravený pracovnou zmluvou, ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená. V dovolaní v tomto kontexte namietala nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.</p> <p>Krajský súd sa v rozsudku zo 6. augusta 2020 stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie a na zdôraznenie správnosti navyše poukázal na nález z 13. augusta 2016, ktorý podľa jeho názoru doterajšiu ustálenú rozhodovaciu prax spochybnil a označil za ústavne neudržateľnú. Rovnako ako súd prvej inštancie, akcentoval dodržanie zásady <i>pacta sunt servanda</i> (bod 2 tohto nálezu) a zopakoval, ktoré skutočnosti považoval súd prvej inštancie za rozhodujúce (obsah čl. 12 zakladateľskej listiny žalovanej; prax, podľa ktorej mali konatelia spoločnosti súbežne uzatvorenú aj pracovnú zmluvu; odmeňovanie žalobcu mzdou a vôľa žalovanej uzavrieť so žalobcom pracovnú zmluvu; ako aj akceptácia pracovnoprávneho vzťahu žalovanou) pre posúdenie platnosti pracovnoprávneho vzťahu, a tento záver považoval krajský súd za správny (bod 36 rozsudku krajského súdu zo 6. augusta 2020).</p> <p>V dovolaní podanom sťažovateľkou proti rozhodnutiu odvolacieho súdu táto v bode 8 akcentovala, že odvolací súd poukázal pri riešení otázky, či medzi stranami platne existuje pracovný pomer a je možný súbeh výkonu funkcie konateľa a generálneho manažéra, na nález z 13. augusta 2016 s akcentovaním zásady <i>pacta sunt servanda</i>. Následne v bodoch 10 až 29 dovolania predostrela podrobnú argumentáciu, z ktorej možno abstrahovať záver, že osoba v pozícii štatutárneho orgánu môže vykonávať pre tú istú obchodnú spoločnosť aj inú činnosť, a to v pracovnom pomere. Súbeh pracovného pomeru s výkonom funkcie štatutárneho orgánu môže byť prípustný, ak člen štatutárneho orgánu nevykonáva v pracovnom pomere činnosť zameniteľnú s výkonom funkcie štatutárneho orgánu. Nepřípustným je teda súbeh výkonu funkcie člena štatutárneho orgánu a vedúceho zamestnanca obchodnej spoločnosti, ak tá istá osoba zastáva pozíciu štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu spoločnosti a zároveň má uzavretú pracovnú zmluvu na pozíciu, ktorej obsahom je rovnaká alebo obdobná náplň činnosti ako pre výkon štatutárneho orgánu. Sťažovateľka zároveň uviedla dôvody, pre ktoré je odkaz vo veci konajúcich súdov na nález z 13. augusta 2016 vytrhnutý z kontextu. Prítom zdôraznila, že v samotnom poukazovanom rozhodnutí bolo konštatované, že pri výkone činností patriacich štatutárnemu orgánu obchodnej spoločnosti nejde o výkon závislej práce, pričom v zmysle zásady zmluvnej voľnosti nie sú prekážky tomu, aby si v iných prípadoch strany režim Zákonníka práce zvolili. V prejednávanej veci išlo o otázku odmeňovania, teda nie otázku skončenia výkonu funkcie.</p> <p>V ďalšom smere sťažovateľka v dovolaní doplnila, že Zákonník práce sa môže aplikovať v celom rozsahu len v prípade existencie závislej práce. V iných prípadoch sa môže aplikovať len na základe dohody zmluvných strán, avšak len v rozsahu, v ktorom neodporuje kogentnej právnej úprave dopadajúcej na daný právny vzťah. Nepôjde však o pracovný pomer, ale obchodný vzťah s doplnením obsahu právneho úkonu podľa právnej úpravy Zákonníka práce. Zdôraznila, že právne vzťahy medzi členom štatutárneho orgánu a spoločnosťou „<i>pri zariadení záležitostí spoločnosti</i>“ sa spravujú v prvom rade kogentnými predpismi druhej časti Obchodného zákonníka, pričom kogentnými</p>

ustanoveniami sa spravuje aj zánik funkcie konateľa. Poukázala aj na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 31 Cdo 4831/2017 zo 4. novembra 2018 vydaného po relevantnom rozhodnutí Ústavného súdu Českej republiky, v ktorom nedošlo k odklonu od ustálenej judikatúry o zákaze súbehu výkonu funkcie štatutárneho orgánu a pracovného pomeru, ktorý sa týka podobnej činnosti, iba k jej precizovaniu.

Sťažovateľka napokon akcentovala, že judikatúra slovenských súdov (R 48/1999 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 6/2009) je jednoznačná, pričom vo veci konajúce súdy rozhodli opačne. Z právneho hľadiska je teda rozhodujúce, akú činnosť žalobca pre žalovanú vykonával. Podľa povahy činnosti – závislá práca alebo zariadenie záležitosti spoločnosti – potom na vec dopadá buď Zákonník práce, alebo Obchodný zákonník. Funkcia konateľa je výkonom štatutárneho orgánu spoločnosti, ktorá sa môže vykonávať výlučne v obchodnoprávnom vzťahu podľa § 261 ods. 6 písm. a) Obchodného zákonníka, podľa ktorého „*touto časťou zákona sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy: (a)... medzi štatutárnym orgánom alebo členom štatutárnych a dozorných orgánov spoločnosti a obchodnou spoločnosťou... pri zariadení záležitosti spoločnosti...*“.

V bode 29 dovolania pritom akcentovala, že „*súdy oboch inštancií nedospeli k záveru, že by náplň práce generálneho manažéra (riaditeľa) bola v čomsi odlišná oproti výkonu funkcie konateľa spoločnosti... Pre záver o platnom vzniku pracovného pomeru ponúkali celkom iné argumenty (odvolávky na vypracovanú dokumentáciu, súbeh funkcie konateľa a pracovného pomeru u iných konateľov... či akceptovanie pracovného pomeru žalobcu po dlhú dobu)*“.

Sťažovateľka v dovolaní dôvodila, že činnosť žalobcu pre žalovanú treba z právneho hľadiska posúdiť ako zabezpečovanie výkonu obchodného vedenia žalovanej, a nie ako závislú prácu, keďže tá je vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti a podriadenosti, čo je najdôležitejší definíčný prvok závislej práce. Žalobca pritom sám vystupoval vo všetkých vzťahoch vo vzťahu k ostatným zamestnancom ako nadriadený – t. j. v pozícii zamestnávateľa. Nebol podriadený inému zamestnancovi a ani generálnemu riaditeľovi, ale sám bol na pozícii generálneho riaditeľa a rovnako nevykonával činnosť podľa pokynov zamestnávateľa. Odplatosť nie je dostatočným rozlišujúcim kritériom, keďže aj výkon funkcie konateľa je odplatosť a žalobca bol odmeňovaný. Právne posúdenie vzťahu medzi stranami nezávisí od toho, ako boli upravené zmluvnými dokumentmi, ale od toho, ako uvedenú situáciu upravujú kogentné právne predpisy. Je potom nerozhodné, že žalovaná so žalobcom uzatvorili pracovnú zmluvu a v zakladateľskej zmluve predvídali uzatvorenie pracovnej zmluvy na výkon generálneho riaditeľa.

V napadnutom rozsudku najvyšší súd síce konštatoval podanie dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP (bod 17 napadnutého rozsudku), v bode 24 a nasl. napadnutého rozsudku sa však v rámci namietaného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP zaoberal výlučne argumentáciou sťažovateľky k otázkam platnosti/neplatnosti skončenia pracovnoprávneho pomeru (otázky A, B a C) a konkrétnou argumentáciou sťažovateľky odôvodňujúcou odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v kontexte výkonu funkcie štatutárneho orgánu v pracovnom pomere – § 421 ods. 1 písm. a) CSP a argumentáciou k otázke povahy činnosti člena štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti a povahy činnosti generálneho riaditeľa obchodnej spoločnosti ako otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená – § 421 ods. 1 písm. b) CSP, sa nezaoberal a na túto vôbec v dôvodoch rozhodnutia nereflektoval.

Keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom prostriedku sťažovateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie,

poruší základné právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. III. ÚS 402/08, IV. ÚS 279/2018).

V podmienkach dovolacieho konania, ktorého predmetom je preskúmanie prípustnosti dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, je vzťah medzi povinnosťou strany v spore uviesť právne relevantnú argumentáciu a povinnosťou dovolacieho súdu na túto argumentáciu reagovať zákonne ukotvený v § 432 ods. 2 CSP, podľa ktorého dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, a v § 440 CSP, podľa ktorého je dovolací súd viazaný námietkami, ako ich prezentoval v dovolaní samotný dovolateľ. Nesprávne právne posúdenie veci si teda nevyhnutne vyžaduje zo strany dovolateľa vymedzenie, o čo vo veci ide, čo je jej jadrom, resp. podstatou (m. m. I. ÚS 336/2019).

Najvyšší súd v napadnutom rozsudku zdôraznil, že nevyhnutným predpokladom na posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je riadne vymedzenie dovolacieho dôvodu s akcentom na konkrétne označenie právnej otázky. V ďalšom sa najvyšší súd zaoberal výlučne v rámci namietaného dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia len otázkami sťažovateľky označenými A, B a C a týkajúcimi sa skončenia pracovnoprávneho vzťahu (bod 9 tohto nálezu) bez toho, aby akokoľvek v rámci skúmania prípustnosti dovolania reflektoval na argumentáciu sťažovateľky obsiahnutú v dovolaní v časti B nazvanej „*Súbeh výkonu funkcie konateľa a generálneho manažéra*“.

Pri posudzovaní dovolania platia obdobne ako pri posudzovaní akéhokoľvek iného podania všeobecne akceptovateľné pravidlá, podľa ktorých súd nemôže určitému podaniu dávať iný význam, než ktorý zodpovedá obsahu podania, jeho vnútornej skladbe, logike, zvolenej argumentácii, v podaní použitým výrazovým prostriedkom a celkovému zmyslu podania. Posudzovanie podania taktiež neumožňuje súdu obsah úkonu výkladom dopĺňať či domýšľať, alebo z neho vyvodit' závery, ktoré z obsahu úkonu nevyplývajú (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 440 – 446.).

V súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu platí rovnako aj to, že namietaná právna otázka môže vyplynúť z textu dovolania a nemusí byť formálne vymedzená v jeho konkrétnej časti. Dovolací súd sa má pokúsiť autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku, ale na druhej strane nedotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (m. m. I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 443/2020). Právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa § 432 CSP sú spojené nádoby, preto najvyšší súd nemôže posudzovať prípustnosť dovolania striktne len na základe toho, ako dovolateľ túto prípustnosť formálne vymedzil na konkrétnom riadku svojho podania (m. m. I. ÚS 336/2019), v konkrétnych okolnostiach veci len s ohľadom na formuláciu konkrétnych otázok A, B a C týkajúcich sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru, a ignorovať pritom argumentáciu obsiahnutú v samostatnej časti dovolania venovanej otázkam týkajúcim sa platnosti pracovného pomeru.

Úlohou ústavného súdu, ako to bolo už zdôraznené, nie je posudzovať samotnú dovolaciu argumentáciu sťažovateľky, keďže uvedené patrí z pohľadu posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, ale posúdiť, či sa v konkrétnych okolnostiach veci najvyšší súd s právne relevantnou dovolacou argumentáciou vysporiadal. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd nezaoberal námietkami zúčastnenej osoby a sťažovateľky, ktoré sa dotýkajú

vecného posúdenia odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (body 31, 34, 35 a 40 tohto nálezu). Z podstatných častí dovolania, zohľadňujúc nielen jeho označenie, ale aj obsah, vyplýva, že nesprávne právne posúdenie veci sa týkalo otázky súbehu výkonu funkcie konateľa a generálneho manažéra, v rámci ktorej sťažovateľka namietla existenciu ustálenej rozhodovacej praxe, z ktorej vyplýva neprípustnosť súbehu výkonu funkcie člena štatutárneho orgánu a vedúceho zamestnanca obchodnej spoločnosti, ak tá istá osoba zastáva pozíciu štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu spoločnosti a zároveň má uzavretú pracovnú zmluvu na pozíciu, ktorej obsahom je rovnaká alebo obdobná náplň činnosti ako pre výkon štatutárneho orgánu. Sťažovateľka ako dovolateľka zároveň označila, že rozhodujúce pre správne právne posúdenie, odvolávajúc sa na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, je to, akú činnosť žalobca pre sťažovateľku ako žalovanú vykonáva. Len posúdením dohodnutého druhu práce totiž možno dospieť k správne záveru, či pracovná zmluva bola medzi účastníkmi dohodnutá na výkon činnosti konateľa obchodnej spoločnosti alebo na určitý druh práce. Ak ide o závislú prácu, potom na vzťah dopadá Zákonník práce, a ak ide o zriaďovanie záležitostí spoločnosti, potom je potrebné aplikovať Obchodný zákonník. Akcentovala v tomto smere v otázke povahy činnosti člena štatutárneho orgánu a činnosti generálneho manažéra rozdiel medzi závislou prácou vykonávanou za priamej podriadenosti inému zamestnancovi, na ktorú dopadá Zákonník práce, a zriaďovaním záležitostí spoločnosti (obchodné vedenie spoločnosti), na ktoré dopadá Obchodný zákonník.

Sťažovateľka ako dovolateľka súčasne vymedzila, v čom nesprávne právne posúdenie spočíva, keď namietla, že pre záver o vzniku pracovnoprávneho pomeru považovali vo veci konajúce súdy za rozhodujúce iné skutočnosti ako charakter vykonávanej činnosti (bod 56 tohto nálezu). Nesprávnym právnym posúdením sa totiž rozumie (aj) subsumovanie skutkového stavu pod normu hmotného práva, ktorá v hypotéze nemá také predpoklady, aké vyplývajú zo zisteného skutkového stavu (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2 M Cdo 4/2009 z 27. apríla 2010).

Pokiaľ sa najvyšší súd v dovolacom konaní, v rámci ktorého sťažovateľka ako dovolateľka namietla existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP k otázke výkonu funkcie člena štatutárneho orgánu v pracovnom pomere a dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP k otázke povahy činnosti člena štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti a povahy činnosti generálneho riaditeľa obchodnej spoločnosti, vôbec nezaoberal argumentáciou sťažovateľky a na túto vôbec nereagoval, jeho postup nemožno označiť inak ako arbitrárny. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorému chýba akékoľvek vysporiadanie sa s argumentáciou strany v konaní, nenapĺňa atribúty rozhodnutia spravodlivého a presvedčivého, teda takého, ktoré by bolo možné považovať za rozhodnutie zabezpečujúce spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov v konaní. Napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorý nereflektuje na argumentáciu sťažovateľky, ktorou odôvodňovala prípustnosť a dôvodnosť dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, došlo k ústavne neakceptovateľnému zamedzeniu prístupu sťažovateľky k dovolaniu, a to vo vzťahu k principiálnej otázke (ne)platnosti pracovnoprávneho vzťahu (resp. neexistencie pracovnoprávneho vzťahu), čo je dostatočným podkladom na záver o tom, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zároveň absenciou vysporiadania sa s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky v rámci ňou namietaného dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP spôsobil nerovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom sporových strán s neoprávnenou výhodou pre žalobcu, v ktorého prospech výsledok dovolacieho konania vyznieva, čo je rovnako dostatočným podkladom na záver, že došlo aj k porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

	<p>Nevysporiadaním sa s dovolacou argumentáciou namietaného nesprávneho právneho posúdenia sa najvyšší súd rovnako vyhol naplneniu zmyslu dovolacieho konania, ktorým je okrem iných vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax týkajúcu sa právnych otázok vymenovaných v § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Strany sporu, ako aj právnická obec očakávajú odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 CSP oprávnene očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. Len tak je možné naplniť účel dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok, ktoré ešte neboli vyriešené, ktoré sú rozhodované rozdielne alebo pri ktorých sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. Uvedeným spôsobom najvyšší súd napĺňa princíp právnej istoty. Naplnením tejto funkcie plní dovolanie aj celospoločenskú úlohu (pozri ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. <i>Civilný sporový poriadok. Komentár</i>. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1346; k tomu pozri aj I. ÚS 115/2020).</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že rozsudkom najvyššieho súdu z 30. novembra 2022 boli porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy S a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>obchodná spoločnosť-spoločnosť s ručením obmedzeným dovolanie-dovolacie dôvody judikatúra dovolacie dôvody-nesprávne právne posúdenie</p>

spisová značka	IV. ÚS 282/2023
populárny názov	Úrok z omeškania- škoda prevádzkou mot. vozidla
sudca spravodajca	Ladislav Duditš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	05.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Pokiaľ ide o nárok na úrok z omeškania podľa ustanovenia § 11 ods. 7 zákona o PZP, platí, že ak poškodený žaluje priamo poisťovňu, na priznanie úroku z omeškania sa vzťahujú ustanovenia, podľa ktorých sa poisťovňa dostáva do omeškania bezprostredne po tom, ako si poškodený u nej uplatní svoj priamy nárok na náhradu škody, s tým rozdielom oproti všeobecnej úprave, že na úrok z omeškania nemá poškodený nárok za obdobie troch mesiacov na šetrenie poisťnej udalosti a 15 dní na výplatu.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka ako poškodená sa žalobou podanou na okresnom súde domáhala zaplata sumy 3 174,53 eur spoločne s príslušenstvom od žalovanej poisťovne, z titulu náhrady škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla na vozidle sťažovateľky vzniknutej pri dopravnej nehode. Okresný súd rozsudkom z 13. septembra 2021 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 1 587,27 eur a vo zvyšnej časti podanej žalobe nevyhovel. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie.

z odôvodnenia

K meritórnej problematike tvoriacej predmet napadnutého konania už ústavný súd zaujal stanovisko v nálezoch č. k. III. ÚS 309/2020 zo 14. októbra 2021, č. k. III. ÚS 214/2020 zo 14. októbra 2021, č. k. III. ÚS 215/2020 z 28. októbra 2021 a č. k. II. ÚS 263/2022 zo 7. septembra 2022, z ktorých v podstatnom vyplýva, že ak poškodený žaluje priamo poisťovňu, na priznanie úroku z omeškania sa vzťahujú ustanovenia, podľa ktorých sa poisťovňa dostáva do omeškania bezprostredne po tom, ako si poškodený u nej uplatní svoj priamy nárok na náhradu škody, s tým rozdielom oproti všeobecnej úprave, že na úrok z omeškania nemá poškodený nárok za obdobie troch mesiacov na šetrenie poisťnej udalosti a 15 dní na výplatu. Tým však nemá byť dotknutý rozsah poisťného plnenia, ktorým je krytie nárokov poškodeného na náhradu škody spôsobenej prevádzkou dopravného prostriedku, ktorá pre plné (štandardné) odškodnenie na seba viaže aj povinnosť platenia úrokov z omeškania. Každý škodca by mohol logicky bez sankcie oddialiť riešenie škody „odkazom na súd“ a neprijateľnosť takejto konštrukcie umocňuje aj predstava, že „čím dlhší súdny proces, tým lepšie pre škodcu“. Trojmesačná zákonná lehota na vybavenie prešetrenia poisťnej udalosti a na to nadväzujúca 15-dňová lehota na plnenie podľa zákona o PZP má svoje opodstatnenie v záujme dôsledného vyšetrenia poisťnej udalosti, no nepredstavuje žiadnu liberáciu škodcu od platenia príslušenstva pohľadávky (úrokov z omeškania; § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Rovnaký právny názor bol aprobovaný aj Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý sa výkladom omeškania poisťovateľa s poskytnutím plnenia podľa § 11 ods. 7 zákona o PZP opakovane zaoberal v skorších rozhodnutiach č. k. 1 Cdo 225/2021 z 27. apríla 2022, č. k. 2 Cdo 306/2021 z 25. apríla 2022, č. k. 4 Cdo 99/2022 z 20. júla 2022, č. k. 4 Cdo 146/2022 zo 14. decembra 2022 a č. k. 1 Cdo 13/2022 z 28. februára 2022, pričom konajúce senáty dospeli k záveru, že „poisťovňa bola poškodeným priamo žalovaná, a preto sa na priznanie úroku z omeškania vzťahujú ustanovenia, podľa ktorých sa poisťovňa dostáva do omeškania bezprostredne po tom, ako si poškodený u nej uplatní svoj priamy nárok na náhradu škody s tým rozdielom, že na úrok z omeškania nemá nárok za obdobie troch mesiacov na šetrenie poisťnej udalosti a 15 dní na výplatu, ak k výplate žiadanej náhrady skutočne došlo“.

Okrem toho ústavný súd v náleze č. k. II. ÚS 263/2022 zo 7. septembra 2022 konštatoval aj povinnosť aplikácie eurokonformného výkladu s ohľadom na smernicu Rady 2009/103/ES, ktorý jednoznačne ukladá povinnosť zaviesť takú úpravu, ktorá bude zahŕňať aj úroky z omeškania s plnením (peňažnej) náhrady škody, čo je plne aplikovateľné aj na prejednávajúcu vec. V náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 214/2020-29 zo 14. októbra 2021 už ústavný súd vyslovil, že európsky zákonodarca chcel dosiahnuť zefektívnenie vyplácania poisťného plnenia poškodeným tým, že sa má poisťiteľom uložiť povinnosť včas realizovať príslušné šetrenie, a v prípade, že sa zistí jeho opodstatnenie, poskytnúť poisťné plnenie, keďže nereagovanie na žiadosť poškodeného o náhradu škody má byť primerane, účinne a systematicky sankcionované a nad rámec štandardného poisťného plnenia sa má v prípade porušenia tejto povinnosti dostať poškodenej osobe aj osobitných úrokov. Krajský súd sa eurokonformným výkladom dotknutých ustanovení vôbec nezaoberal, pričom všeobecné súdy sú zároveň súdmi Európskej únie, ktoré sú povinné aplikovať únie právo (rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-106/77 vo veci Simmenthal).

Krajský súd v napadnutom rozsudku odkazuje na závery nálezu č. k. II. ÚS 263/2022 a ďalej poukazuje na § 11 ods. 7 zákona o PZP, v zmysle ktorého poisťovateľ je povinný poskytnúť poisťné plnenie do 15 dní po skončení prešetrovania potrebného na zistenie rozsahu povinnosti poisťovateľa poskytnúť poisťné plnenie alebo po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplýva iná lehota na poskytnutie poisťného plnenia.

V náleze č. k. II. ÚS 263/2022 zo 7. septembra 2022 sa riešil prípad, keď krajský súd konštatoval, že poškodenému patrí nárok na úrok z omeškania iba v prípade

	<p>porušenia povinnosti podľa § 11 ods. 6 zákona o PZP, a to v zmysle § 11 ods. 8 zákona o PZP, čo bolo ústavným súdom vyhodnotené ako nesprávny výklad dotknutých ustanovení zákona o PZP. Naproti tomu v prejednávanej veci krajský súd konštatoval, že poškodenému patrí nárok na úrok z omeškania až po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplýva iná lehota na poskytnutie poistného plnenia v zmysle § 11 ods. 7 zákona o PZP. Výkladom § 11 ods. 7 zákona o PZP sa zaoberal ústavný súd vo veciach sp. zn. III. ÚS 215/2020 a sp. zn. III. ÚS 309/2020, ako aj v náleze č. k. III. ÚS 214/2020 zo 14. októbra 2021, kde v bodoch 33 a nasl. vysvetlil, akého rozhodnutia súdu sa dotýka § 11 ods. 7 zákona o PZP. Poškodený si svoj nárok môže uplatniť žalobou aj proti poistenému prevádzateľovi, pričom výsledkom sporu medzi poškodeným a poisteným prevádzateľom je rozsudok, ktorý poisteného zaväzuje na plnenie poškodenému. Takýto rozsudok môže následne poškodený predložiť poisťovni so žiadosťou o plnenie. Rovnako tak môže postupovať poškodený. Poisťovňa podľa takéhoto rozsudku musí za škodcu poškodenému poskytnúť plnenie úrokov z omeškania len v tom prípade, ak je takýto rozsudok výsledkom sporu, s ktorým bola poisťovňa oboznámená a ktorý poistený prevádzateľ viedol podľa pokynov poisťovne [§ 5 ods. 1 písm. d) zákona o PZP a § 5 ods. 2 písm. a), b) a c) zákona o PZP].</p> <p>V tomto prípade poškodený žaloval priamo poisťovňu, a preto sa na priznanie úroku z omeškania vzťahujú ustanovenia, podľa ktorých sa poisťovňa dostáva do omeškania bezprostredne po tom, ako si poškodený u nej uplatní svoj priamy nárok na náhradu škody, s tým rozdielom, že na úrok z omeškania nemá nárok za obdobie troch mesiacov určených na šetrenie poistnej udalosti a 15 dní určených na výplatu, ak k výplate žiadanej náhrady skutočne došlo.</p> <p>Možno preto konštatovať, že výklad § 11 ods. 6 až 8 zákona o PZP, aký na prejednávanú vec aplikoval krajský súd, nie je ústavne udržateľný, je v rozpore s judikatúrou ústavného súdu, ako aj najvyššieho súdu a nezohľadňuje ani smernicu Rady 2009/103/ES. Krajský súd v napadnutom rozsudku síce čiastočne parafrázoval závery ústavného súdu k prejednávanej problematike, avšak tieto interpretoval nesprávnym spôsobom bez zreteľa na už citovaný právny záver, na ktorý poukázala aj sťažovateľka, že ak poškodený žaluje priamo poisťovňu, na priznanie úroku z omeškania sa vzťahujú ustanovenia, podľa ktorých sa poisťovňa dostáva do omeškania bezprostredne po tom, ako si poškodený u nej uplatní svoj priamy nárok na náhradu škody, s tým rozdielom oproti všeobecnej úprave, že na úrok z omeškania nemá poškodený nárok za obdobie troch mesiacov na šetrenie poistnej udalosti a 15 dní na výplatu. Iba odkaz na § 11 ods. 7 zákona o PZP nie je s ohľadom na už uvedené dostatočný, navyše ústavný súd vo svojej judikatúre podal výklad aj § 11 ods. 7 zákona o PZP, ktorý nekorešponduje so závermi krajského súdu v napadnutom rozsudku.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že rozsudkom krajského súdu z 24. januára 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠP a iných súdov</p>	<p>nálezy č. k. III. ÚS 309/2020 zo 14. októbra 2021, č. k. III. ÚS 214/2020 zo 14. októbra 2021, č. k. III. ÚS 215/2020 z 28. októbra 2021 a č. k. II. ÚS 263/2022 zo 7. septembra 2022</p> <p>rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 225/2021 z 27. apríla 2022, č. k. 2 Cdo 306/2021 z 25. apríla 2022, č. k. 4 Cdo 99/2022 z 20. júla 2022, č. k. 4 Cdo 146/2022 zo 14. decembra 2022 a č. k. 1 Cdo 13/2022 z 28. februára 2022</p> <p>II. ÚS 263/2022, III. ÚS 214/2020-29</p>

súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	úrok z omeškania európske právo výklad (interpretácia)-ústavne konformný náhrada škody (ujma)-majetková ujma

spisová značka	IV. ÚS 309/2023
populárny názov	Poriadková pokuta
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	05.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 11 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	K námietke týkajúcej sa znenia výroku uznesenia o poriadkovej pokute ústavný súd uviedol že postačí, ak dôvod uloženia poriadkovej pokuty jasne vyplýva z popisu skutkových okolností uvedených v odôvodnení uznesenia o uložení poriadkovej pokuty, pričom výrok uznesenia odkazuje na § 70 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý zakotvuje zákonné podmienky na použitie tejto sankcie.
skutkový stav a základné fakty	Najvyšší súd uznesením z 29. novembra 2022 uložil sťažovateľovi ako obhajcovi obžalovaného poriadkovú pokutu vo výške 200 eur z dôvodu, že si nespĺnil svoju zákonnú povinnosť, keď na základe výzvy najvyššieho súdu nepreukázal kolíziu ním udávaných termínov s jeho súkromnými/pracovnými aktivitami. Proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľ podal sťažnosť, ktorú najvyšší súd napadnutým uznesením zamietol ako nedôvodnú.
z odôvodnenia	Najvyšší súd v napadnutom uznesení dospel k záveru, že boli splnené zákonné podmienky na uloženie poriadkovej pokuty. Na možnosť uloženia poriadkovej pokuty bol sťažovateľ upozornený a bol o nej aj poučený podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku v upovedomení o verejnom zasadnutí nariadenom na 24. november 2022, ktoré bolo sťažovateľovi poštou doručené 17. októbra 2022, preto ju nebolo potrebné opakovať vo výzve z 28. novembra 2022. Sťažovateľ bol emailom asistenta predsedu senátu vyzvaný na splnenie špecifikovanej procesnej povinnosti 28. novembra 2022, a to na „poskytnutie informácie, v ktorých dňoch mesiaca december 2022 sa nemôžu zúčastniť verejného zasadnutia s tým, že jej súčasťou majú byť aj doklady preukazujúce kolíziu s inými pracovnými/súkromnými aktivitami.“. Sťažovateľ na výzvu reagoval emailom v rovnaký deň, pričom poukázal na kolíziu so seminárom advokátov organizovaným SAK, s hlavným pojednávaním vo veci iného klienta, s pojednávaním vo veci klientky, so zastupovaním klienta v Prahe v exekučnej veci a s plánovanou dovolenkou. Najvyšší súd dospel k záveru, že sťažovateľ „napriek výzve a poučeniu súdu dostatočne na výzvu súdu nereagoval.“. Najvyšší súd pripustil, že sťažovateľ na výzvu reagoval, avšak „jeho správa, ako aj webové odkazy, na ktoré v správe poukázal, nepreukazujú kolíziu s inými pracovnými/súkromnými aktivitami obhajcu...“. Najvyšší súd ako sťažnostný súd navyše uviedol, že sťažovateľ ani do dňa rozhodovania o jeho sťažnosti dodatočne nepreukázal kolíziu s jeho pracovnými/súkromnými aktivitami. K námietke sťažovateľa o absencii skutkovej vety vo výroku uznesenia o poriadkovej pokute najvyšší súd uviedol, že výrok „nemusi obsahovať opis skutku, za ktorý bola osobe poriadková pokuta

uložená. Ide o rozhodnutie procesnej povahy, ktoré ako donucovací prostriedok v súdnom konaní slúži na zabezpečenie riadneho vedenia trestného konania.“.

Najvyšší súd konštatoval, že výzva bola sťažovateľovi doručená 28. novembra 2022 o 10.47 h s tým, že sťažovateľ reagoval toho istého dňa o 13.22 h, lehota viac ako 5 hodín podľa najvyššieho súdu predstavuje „dostatočný časový priestor na to, aby na výzvu... reagoval nielen včas, ale aj riadne...“.

Najvyšší súd tiež poukázal na to, že asistent predsedu senátu 5 T postupoval v zmysle Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2022, ktorý upravoval, že asistent senátu „vykonáva odborné práce spravidla podľa pokynov riadiaceho predsedu senátu... Z úvodu výzvy predsedu senátu z 28. novembra 2022 pritom vyplýva, že asistent sudcu uvedenú výzvu realizoval na základe pokynu predsedu senátu...“.

Za nedôvodnú považoval najvyšší súd aj námietku, že najvyšší súd mal sťažovateľovi doručovať výzvu spôsobom podľa § 65 ods. 1 a 8 Trestného poriadku, prípadne § 66 Trestného poriadku, keďže na výzvy najvyššieho súdu sťažovateľ „viackrát reagoval emailovými správami, ktoré boli doručené spätne na emailovú pracovnú adresu asistenta predsedu senátu 5 T...“.

K námietke o poriadkovej pokute ako prostriedku ultima ratio najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ „bol zrozumiteľne tunajším súdom vyzvaný, že okrem vymedzenia konkrétnych termínov (dni v mesiaci december 2022), ktoré môžu v mesiaci december 2022 znamenať kolíziu s predbežne pripravovaným novým termínom verejného zasadnutia (z dôvodu nezmarenia termínu verejného zasadnutia), bol rovnako zrozumiteľne vyzvaný, aby pripojil doklady preukazujúce kolíziu s jeho inými pracovnými/súkromnými aktivitami.“. Najvyšší súd neakceptoval argument sťažovateľa „o možnom porušení jeho povinnosti mlčanlivosti, ktorá mu vyplýva z ustanovenia § 23 ods. 1 zákona o advokácii. Bolo možné predložiť doklady, rovnako ako predložila obhajkyňa JUDr. Ingrid Zlochová, v ktorých práve z tohto dôvodu anonymizovala informácie, ktoré podliehajú povinnosti mlčanlivosti.“.

Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s uznesením o poriadkovej pokute predstavuje podľa ústavného súdu dostatočný základ na jeho výrok, ktorým sťažovateľovi bola uložená poriadková pokuta, resp. ktorým najvyšší súd zamietol sťažnosť sťažovateľa. Najvyšší súd primeraným, logickým, zrozumiteľným a vyčerpávajúcim spôsobom sťažovateľovi objasnil, prečo bola jeho sťažnosť zamietnutá a prečo bolo uloženie poriadkovej pokuty zákonné, preto napadnuté uznesenie nie je zjavne neodôvodnené. Právne závery najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne, t. j. také, ktoré by nemali oporu v zákone, resp. popierali by podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení Trestného poriadku. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zjavné, že najvyšší súd sa zaoberal sťažnostnými námietkami sťažovateľa. Ústavný súd považuje za nadbytočné opakovať tieto dôvody, odkazuje pritom na odôvodnenia napadnutého uznesenia a uznesenia o poriadkovej pokute.

K námietke týkajúcej sa znenia výroku uznesenia o poriadkovej pokute ústavný súd v plnej miere odkazuje na uznesenie vo veci obžalovaného č. k. III. ÚS 358/2023-23 z 13. júla 2023, v ktorom ústavný súd uviedol, že uvedená požiadavka nemá oporu v Trestnom poriadku a nie je prejavom svojvoľného výkladu ustanovení Trestného poriadku. Postačí, ak dôvod uloženia poriadkovej pokuty jasne vyplýva z popisu skutkových okolností uvedených v odôvodnení uznesenia o uložení poriadkovej pokuty, pričom výrok uznesenia odkazuje na § 70 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý zakotvuje zákonné podmienky na použitie tejto sankcie.

K námietke, že poriadková pokuta bola sťažovateľovi uložená za nesplnenie povinnosti, ktorú mu Trestný poriadok neukladá, je potrebné uviesť bez toho, aby ústavný súd podával podrobný výklad jednoduchého práva a elementárnych

ustanovení Trestného poriadku, zvlášť v prípadoch, keď je sťažovateľ sám kvalifikovaným právnym zástupcom, že zmyslom a účelom sankčného opatrenia v podobe poriadkovej pokuty je vytvorenie účinného mechanizmu slúžiaceho k vynúteniu a upevneniu autority súdu, ktorého úlohou je zabezpečiť dôstojný a nerušený priebeh trestného konania vrátane jeho súčastí – hlavného pojednávania alebo verejného zasadnutia – vedúci k naplneniu základného účelu Trestného poriadku, ktorý je totožný s predmetom Trestného poriadku vyjadreným v § 1 citovaného zákona a ktorým je náležité zistenie trestných činov a spravodlivé potrestanie ich páchatel'ov. Takisto zásada zákonného trestného procesu podľa § 2 ods. 7 Trestného poriadku vyjadruje požiadavku nielen spravodlivého pojednania veci nezávislým a nestranným súdom, ale aj jej pojednania v primeranej lehote (§ 2 ods. 7 Trestného poriadku). Takýto výklad akcentujú aj ustanovenia § 253 ods. 1 a 11 Trestného poriadku, ktoré zverujú vedenie hlavného pojednávania do rúk predsedu senátu konajúceho súdu, ktorý súčasne môže sankcionovať prípady rôznych obštrukcií a narušenia plynulosti hlavného pojednávania zo strany zúčastnených strán a iných subjektov uložením poriadkovej pokuty (II. ÚS 200/2023). Obdobné právne závery platia aj vo vzťahu k príprave a priebehu verejného zasadnutia (§ 298 Trestného poriadku).

Právny záver najvyššieho súdu, že pre doručenie výzvy postačovala bežná emailová komunikácia (aj prostredníctvom asistenta predsedu senátu konajúceho na príkaz predsedu senátu), nepovažuje ústavný súd za arbitrárny. V konaní o poriadkovej pokute sa garancie vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), resp. z čl. 6 ods. 1 dohovoru uplatňujú primerane. Ústavný súd už uviedol, že pri vykonávaní procesných úkonov netýkajúcich sa bezprostredne merita veci, akým bolo v tomto prípade prijatie poriadkového opatrenia, nemožno v záujme zabezpečenia plynulosti konania v plnej miere neobmedzene trvať na uplatňovaní všetkých princípov spravodlivého procesu poskytnutých čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny). V danej situácii bol takýto prístup zvlášť umocnený účelom využitia uvedenej poriadkovej sankcie, ktorou je zabezpečenie plynulosti postupu súdu vo vedenom trestnom konaní. Bolo teda úlohou konajúceho súdu zvážiť situáciu a rozhodnúť o miere uplatnenia garancií spravodlivého procesu (porovnaj III. ÚS 353/09). Uvedený spôsob menej formálnej komunikácie (emailová komunikácia) najvyšší súd zaviedol už v predchádzajúcich štádiách trestného konania, sťažovateľ proti nemu nenamietal, pričom ide o dostatočne jasný spôsob komunikácie, v ktorom možno jednoznačným spôsobom komunikovať vzájomné stanoviská súdu voči stranám a ich zástupcom a týchto subjektov voči konajúcemu súdu bez toho, aby vznikali len v dôsledku menej formálneho spôsobu komunikácie pochybnosti o obsahu správ, resp. o obsahu napr. výzvy konajúceho súdu. V tomto zmysle možno za rozhodujúci považovať nepochybný obsah výzvy, a nie nevyhnutne formu jej oznámenia. K podobnému záveru dospela aj judikatúra najvyššieho súdu (napr. uznesenie č. k. 3 Tost 17/2013 z 29. mája 2013), podľa ktorej ak je obžalovaný, jeho obhajca alebo svedok riadne a včas upovedomený o hlavnom pojednávaní, je potrebné takéto upovedomenie považovať za príkaz podľa Trestného poriadku, aby sa na hlavné pojednávanie dostavil tak, ako to vyplýva z § 70 ods. 1 Trestného poriadku.

Ústavný súd nepovažuje za arbitrárny ani právny záver najvyššieho súdu, podľa ktorého uloženie poriadkovej pokuty (vrátane stanovenia jej sadzby) naplnilo ústavnú požiadavku poriadkovej pokuty ako ultima ratio. Spôsob sťaženia konania bol vymedzený v uznesení o uložení poriadkovej pokuty („súd buď musel overovať pravdivosť ním udaných a nijako nepreukázaných skutočností, alebo mohol posunúť termín verejného zasadnutia na január 2023...“), preto je bez právneho významu námietka sťažovateľa o hospitalizácii obžalovaného, ktorá mala znemožňovať nariadenie verejného zasadnutia v decembri 2022. Dôvodnosť uloženia poriadkovej pokuty sťažovateľovi ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť ani spochybňovať. Ako už bolo načrtnuté, právomoc ústavného súdu nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných (trestných) súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Úlohou ústavného súdu nie je ani náprava prípadných pochybení všeobecných

	<p>súdov pri vydávaní procesných rozhodnutí. Rozhodovanie o poriadkových pokutách (procesné rozhodnutia) pred všeobecnými súdmi patrí jednoznačne do výlučnej kompetencie všeobecných súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (m. m. III. ÚS 152/2017, II. ÚS 285/2018). K požiadavke poriadkovej pokuty ako ultima ratio je potrebné tiež dodať, že prísnejší postup bol opodstatnený aj z dôvodu, že výzva najvyššieho súdu smerovala k sťažovateľovi ako obhajcovi (advokátovi), teda k práva znalaj osobe. Z výzvy najvyššieho súdu totiž jednoznačne vyplývalo, že najvyšší súd vyzval sťažovateľa nielen na tvrdenie určitých skutočností (kolízia termínov), ale aj na ich hodnoverné preukázanie. Takto formulovaná výzva je pre práva znalú osobu jednoznačná a rovnako je jednoznačné, ako možno takúto výzvu splniť. Ústavný súd v tomto kontexte nepovažuje za arbitrárny právny záver najvyššieho súdu, že sťažovateľ svoje tvrdenia (o kolízii) nepreukázal, čím nepochybne nesplnil výzvu najvyššieho súdu.</p> <p>14. Uloženie poriadkovej pokuty predstavuje zásah do vlastníckeho práva sťažovateľa (predstavuje priamy úbytok peňažných prostriedkov). Vzhľadom na záver o ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia však uvedený zásah do vlastníckeho práva sťažovateľa je potrebné považovať za ústavne akceptovateľný, preto nemožno uvažovať o porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.</p> <p>Ústavný súd ústavnej sťažnosti nálezom nevyhovel.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces pojednávania-kolízia pojednávani práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo vlastníť majetok pokuta-poriadková pojednávania-verejné pojednávania-nariadenie trestné konanie obhajoba, obhajca</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.